

۱- مقدمه

بررسی اوصاف اهل بیت (ع) به صورت کامل در جامعه امروزی ضرورتی اجتناب ناپذیر است، به ویژه آن که در طی سال‌ها، همواره سعی دشمنان در تحریف و نابودی آن بوده است. نگاهی به زندگانی، تربیت، اخلاق و صفات عالیه حضرت زینب (س) به خوبی می‌تواند شان وعظمت بی نظیر و تحسین (ع) برانگیز ایشان را در اذهان زنده سازد و برای زنان مسلمانی که قصد پیمودن راه ایشان را در مسیر زندگی و اعمالشان دارند، الگو و درس خوبی است که هزار نکته ارزنده در آن یافت شده و مستتر است، که با پرداختن به آن می‌توان برای جامعه مسلمان - به ویژه زنان - بابتی تازه از فضایل آن حضرت را گشود.

۲- بررسی اوصاف و القاب شخصیتی حضرت زینب

(س)

در این قسمت، به دسته‌ای از ویژگی‌ها و مقامات خاص ایشان اشاره می‌گردد که همین اوصاف خود برای الگوشدن یک شخصیت، دلیل و منطق کاملی است.

۱-۲- مقام رضا و تسلیم

از جمله مقامات رفیع و درجات منیع، مقام رضا و تسلیم است و این دو ملکه از بسیاری از ملکات شریفه و تحصیل آن‌ها مشکل تر است، چرا که رضا به قضای الهی و تسلیم صرف به هرچه از جانب خدای واحد می‌رسد. از صمیم قلب رضا دادن و هر تیری که از سهام حوادث ایده بر چشم و دل منزل دادن و در همه حالات شاکر بودن، بسی دشوار و مشکل است.

از نمونه اخباری که به ایشان داده شد، حلیت ام ایمن است. قمی، ۱۳۷۷، ص ۲۶۲ - ۲۶۶) و چون این مگرمه به این مقام از رضا دل در طول زندگانی پر فراز و نشیب و پر مصیبت خود رسیده و تسلیم بوده اند، در روز محشر خالق متعال آن قدر از گناهکاران به آن مظلومه ببخشد تا راضی شود، جزائی، ۱۳۸۷، ص ۲۳۶-۲۳۵)

۲-۲- مقام اخلاص

حضرت زینب کبری (س) که از چنان اخلاص و چنان مقامی در زمینه رضا برخوردار بود که با وجود مصائب آن چنانی در جواب ابن زیاد فرمود: «ما رأیت الا جمیلا». یا وقتی در هنگام آتش زدن خیمه‌ها، خود را چنان مهیا کرده بود که اگر اراده الهی بر سوختن آن‌هاست، در خیمه بماند تا اراده الهی جاری شود. که این حل تبعیت و رضایت از قضا و قدر الهی ریشه در اخلاص زینب کبری (س) دارد، (مازندراتی، بی‌تا، ص ۵۲)

با واکاوی و تعمق در واقعه عاشورا می‌توان به اخلاص زینب (س) پی برد. آن هنگام که بر پیکر غرق در خون سید الشهدا (ع) نظر کرد عرض کرد: خدایا این قربانی را از آل محمد (ص) قبول فرما. (مجلسی ۱۴۰۴ق، ص ۵۴)

۳-۲- مقام بلا

از جمله مقامات عالی و درجات سامیه، مقام ابتلای به بلیات است که این مقام خواص درگاه الله است، چنانچه فرمود: البلاء للولاء؛ هر قدر بلیات و صدمات بیشتر تقرب زیادت تر ..

بررسی اوصاف و القاب شخصیتی حضرت زینب (س) به
مناسبت وفات حضرت زینب سلام الله علیها

معاونت پژوهش

موسسه آموزش عالی حوزوی زینبیه

زمستان ۱۴۰۱

ما هر چه به احوالات حضرت زینب (س) تأمل کنیم که چه مصایب و نوایب و بلیات و صدمات بر او وارده شده است، به دو نکته پی می‌بریم. اول: کمال ثبات و استحکام مقام توحیدی و تقرب او به درگاه حضرت احدیت، به دلیل ورود به این همه مصایب، دوم: رفعت درجه و عظمت رتبه و عدم قدرت بر احصای مقامات و درجات آن مظلومه که نتیجه تحملش بر مصایب وارده بر او، چه بهایی که از مصایب اغلب انبیا زیادتر و سخت‌تر بوده با این که عادات زن‌ها هراندازه قوی‌القلب باشند، طاقت اندکی از بسیار و یکی از هزار این مصایب را ندارند. (جزائری، ۱۳۸۷، ص ۲۴۲)

۴-۲- مقام صبر

در روایتی از امام صادقی به چنین آمده است: «انَّ الْخَرَّ حَرَّ عَلِيٍّ جَمِيعَ اَحْوَالِهِ وَ اَنْ نَابِتُهُ تَائِبَةٌ صَبْرُ لَهَا وَ اَنْ تَدَاكَّتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ لَمْ تَكْسِرْهُ وَ اَنْ اُسْرُوهُ اسْتَبْدَلَ بِالْيَسْرِ عَسْرًا ... فَاصْبِرُوا وَ ظَنُّوا اَنْفُسَكُمْ عَلَي الصَّبْرِ تَوَجَّرُوا» (کلینی ۱۳۸۸، ص ۳۳)

صبر را سه مرتبه است: صبر بر مصیبت، صبر بر اطاعت حق، صبر بر تر معصیت. برای هر یک از این مراتب اجرو مثوباتی وارد شده که در خصوص حضرت زینب (س) صبر بر مصیبت که به گونه اعجاب‌آور و بی‌ظییری در برابر آن همه سختی و رنجی، که گاه تحمل یکی از آن‌ها هم خارج از توان به نظر می‌رسد و به خصوص وقتی بدانیم هر کس محبتش به هر چه زیادتر باشد مفارقتش صعب‌تر است

و چون حضرت زینب (س) در این عالم علاقه منحصر به فردی به حضرت سیدالشهدا (ع) داشتند، پس مفارقت او به اندازه علاقه به او و صبر بر چنین مصیبت نهایت ندارد. اما صبر بر اطاعت: نسبت به خود وحیده بود، اجمالا تمام آنات ساعات عمر او در عبادت و اطاعت صرف شده و در همه این حالات صابر بوده و از آنجا که با عصمت او و این مرتبه از صبر او تا حدودی آشنا می‌شویم، می‌گوییم: لقد عجبت من صبرها ملائکه السموات، (جزائری، ۱۳۸۷، ص ۲۴۶-۲۴۳) صبر زینب کبری (س) تا به حدی بوده که شهادت عزیزانش را با کمال حیرت تحمل می‌کرد.

۵-۲- مقام دفاع از امام زمان خویش (ع)

یکی از جلوه‌های ولایت مداری حضرت زینب (س)، حفاظت از امام سجاد (ع) است؛ زیرا از جمله کمالات نفسانی و عبادات مهمه تحفظ و نگهداری پیغمبر (ص) و امام (ع) است، حضرت زینب (س) در موارد متعددی به حفاظت از امام سجاد (ع) پرداخت:

اول: زمانی که لشکر ریختند به خیمه؛ شمر قصد قتل امام (ع) را نمود، آن مظلومه چنان تضرع و بی‌تابی کرد تا او را نجات داد. دوم: وقت آتش زدن به خیمه‌ها، اگر آن مظلومه نبود، امام سجاد (ع) سوخته بود.

سوم: هنگام عبور اسراء به قتلگاه؛ در حالی که حضرت زینب (س) مشغول وداع با برادر بود و با آن حالت که زبان عاجز است از بیان آن، متوجه امام سجاد (ع) شد، دید بالای شتر که پاهایش بسته بود، حالت احتضار به فرزند برادر عارض شده؛ برای نگهداری او «حَالَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ جَسَدِ أَخِيهَا الْحُسَيْنِ» و عرض کرد:

مَالِي أَرَاكَ تَجُودُ يَكْ بِنَفْسِكَ يَا بَقِيَّةَ الْمَاضِينَ. (قمی، ۱۳۸۸ ق، ص ۲۶)

او را تسلی داده و حدیث «ام ایمن»، را نقل نموده؛ به این تدابیر آن حضرت را نگهداری نمود.

چهارم: در مجلس شوم ابن زیاد؛ پس از محاجّه بین علی بن الحسین (ع) و ابن زیاد، آن ملعون امر به شهادت آن مظلوم داد، آن مکرمه دست به گردن امام چهارم انداخت و گفت: «نخواهم گذاشت او را بکشید تا من زنده هستم». راضی بود خود را فدای حضرت سجاد (ع) نماید. (جزایری، ۱۳۷۸، ص ۲۷۴)

